

**LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND**
Näringspolitik & företagande

REMISSYTTRANDE
2022/8982
2022-05-16

N2022/00233
2022-02-16

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

n.remissvar@regeringskansliet.se
cc: hildur.jonasdottir@regeringskansliet.se

Ändrad fältkod

Remissvar på SOU 2021/98 Ett förbättrat trygghetssystem för företagare – enklare och mer förutsägbart

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) har inbjudits att lämna synpunkter på betänkandet *Ett förbättrat trygghetssystem för företagare* (SOU 2021:98).

LRF är med sina ca 134 000 medlemmar Sveriges största småföretagarorganisation. Medlemmarna är verksamma inom jordbruk, trädgårdsnäring, skogsbruk, entreprenad, förädling, besöksnäring m.m. med landsbygden som bas. LRF är en samlade organisation för de gröna näringarna som erbjuder Sverige en hållbar utveckling i form av råvaror, mat, växter, energi, arbetstillfällen och miljönytta. De gröna näringarna omfattar närmare 400 000 företag, fördelat på drygt 300 000 skogsföretag och 60 000 jordbruksföretag samt andra landsbygdsföretag. Tillsammans omsätter de gröna näringarna cirka 80 miljarder kronor. Branschen omfattar ungefär 30 produktionsgrenar och 60 verksamhetsområden. Totalt omsätter hela det gröna näringslivet, det vill säga jord och skogsbruk, trädgård och vattenbruk samt livsmedels- och skogsindustrier 151 miljarder kronor, vilket är 3,4 procent av landets BNP.

LRF har i tidigare skrivelser till utredningar och regeringskansliet pekat på de tillkortakommanden som trygghetssystemen har för enskilda näringsidkare samt föreslagit lösningar. LRF konstaterar att frågan om egenföretagares trygghet genom åren har utretts upprepade gånger utan att förslagen till viktiga förändringar genomförts. LRF anser att egenföretagarna har rätt att förvänta sig att inbetalade avgifter till försäkringsförmånen också leder till den avsedda tryggheten. Det är med tillfredsställelse LRF nu konstaterar att det presenteras ett förslag till lagstiftning som bör förväntas både effektivisera, förenkla och göra socialförsäkringsförmånen förutsägbara för enskilda näringsidkare. LRF är därför generellt sett positivt till det som utredaren presenterat.

På följande sidor kommenterar vi betänkandets förslag och bedömningar utifrån utredningens avsnittsindelning.

Med vänliga hälsningar

Ingrid Eilertz
Enhetschef

Anders Johannesson

Postadress
Lantbrukarnas Riksförbund
105 33 Stockholm

Besöksadress
Franzégatan 1B
Stockholm

Telefon
010-184 40 00

E-post
info@lrf.se
Hemsida
www.lrf.se

2.11.1 Beräkningsunderlaget för sjukpenninggrundande inkomst av näringsverksamhet ska regleras i lag och tillämpningsförfordning

Förslag: Regler för att fastställa beräkningsunderlaget för sjukpenninggrundande inkomst för den som har inkomst av näringsverksamhet ska tas in i socialförsäkringsbalken.

Bedömning: Tillämpningen av de föreslagna ändringarna i socialförsäkringsbalken bör regleras i en förfordning med närmare bestämmelser och förtydligande av hur reglerna om beräkningsunderlaget ska tillämpas.

LRF anser att det är grundläggande för förtroendet av försäkringsförmånen att fastställandet av SGI inte får uppfattas som godtyckligt och oförutsägbart, vilket för närvarande kan vara fallet. LRF tillstyrker därför utredarens förslag att beräkningsunderlaget tas in i socialförsäkringsbalken.

2.11.2 SGI ska som huvudregel grundas på ett historiskt inkomstunderlag

Förslag: Sjukpenninggrundande inkomst för företagare med inkomst av aktiv näringsverksamhet ska som huvudregel baseras på historiska uppgifter i form av beslut om slutlig skatt.

LRF tillstyrker utredarens förslag. LRF har i tidigare inlagor till utredningar och regeringskansliet utvecklat skälen till varför SGI bör bestämmas utifrån historiska uppgifter. Viktiga delar är att SGI måste vara förutsägbar också för enskilda näringsidkare.

LRF hänvisar även till tidigare skrivelser och uppmärksammar återigen regeringen på att omräkningstalet 0,97 vid beräkning av sjukpenning inte är relevant när SGI beräknas på historiskt resultat.

2.11.3 En ny huvudregel för sjukpenninggrundande inkomst av annat förvärsarbete

Förslag: Beräkningsunderlaget för den sjukpenninggrundande inkomsten av aktiv näringsverksamhet ska som huvudregel beräknas av

- 1.den inkomst från verksamheten som framgår av senaste beslutet om slutlig skatt,
- 2.som ett genomsnitt av de tre högsta inkomsterna under fem år enligt beslut om slutlig skatt räknat från och med det senaste beslutet slutlig skatt.

LRF tillstyrker utredarens förslag om beräkningsunderlag, dvs att koppla förmånen till samma underlag som egenavgifterna och att inkomst av socialförsäkringsförmåner ingår i underlaget.

2.11.4 Alternativregel för fastställande av sjukpenninggrundande inkomst

Förslag: Den försäkrade har rätt att som alternativ till huvudregeln begära att beräkningsunderlaget för den sjukpenninggrundande inkomsten ska beräknas utifrån inkomsten av aktiv näringsverksamhet enligt senaste beslutet om slutlig skatt enligt kompletterat med underlag avseende tid därefter.

LRF tillstyrker utredarens förslag om alternativregel.

2.11.5 Förhållandet mellan huvudregeln och alternativregeln

Förslag: Försäkringskassan ska vid beslut om sjukpenninggrundande inkomst alltid besluta om den högsta sjukpenninggrundande inkomsten enligt huvudregeln eller alternativregeln.

LRF tillstyrker utredarens förslag om tillämpning av förhållandet mellan huvudregel och alternativregeln.

Förslag: Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

LRF anser att det inte finns tillräckligt starkt vägande skäl att dröja med ikraftträdandet. Väsentliga delar i utredningsunderlaget är känt i skilda delar från det stora antal utredningar som redan genomförts relaterat till denna problematik, dvs sakområdet är väl genomlyst. Ett ikraftträdande av reglerna bör därför kunna skyndas på till nytta för alla enskilda näringsidkare som hitintills fått utstå betydande brister i sitt försäkringsskydd.

2.12.2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (2010:110)

Förslag: Det föreslås att en ny paragraf 6 a införs i 25 kap. socialförsäkringsbalken.

LRF är positivt till att beräkningsunderlaget förs in i socialförsäkringsbalken.

Förslag: Beräkningsunderlaget för den sjukpenninggrundande inkomsten av aktiv näringsverksamhet ska som huvudregel beräknas på det högsta av
1. inkomsten av aktiv näringsverksamhet som framgår av senaste beslutet om slutlig skatt, eller
2. som ett genomsnitt av de tre högsta inkomsterna under fem år enligt beslut om slutlig skatt räknat från och med det senaste beslutet om slutlig skatt.

Den försäkrade har rätt att som alternativ till huvudregeln begära att beräkningsunderlaget för den sjukpenninggrundande inkomsten ska beräknas utifrån inkomsten av aktiv näringsverksamhet enligt senaste beslutet om slutlig skatt enligt kompletterat med underlag avseende tid därefter. Försäkringskassan ska vid beslut om sjukpenninggrundande inkomst alltid besluta om det högsta av huvudregeln eller alternativregeln.

LRF är positivt till förslaget och att alternativregeln ska ses som en komplettering av ett pågående ärende.

Förslag: Jag föreslår att för sjukpenning som svarar mot inkomst av annat förvärvsarbete gäller att sjukpenning inte lämnas under den första dagen i en sjukperiod (karensdagar) om inte karenstid har anmälts enligt 29 § första stycket.

LRF är positivt till förslaget.

Förslag: Jag föreslår att en försäkrad som har inkomst av annat förvärvsarbete och som betalar egenavgifter har rätt att anmäla till Försäkringskassan att han eller hon vill ha sjukpenning med en karenstid på 1 dag eller 7, 14, 30, 60 eller 90 dagar. Om den som betalar egenavgift inte gör sådan anmälan lämnas sjukpenning efter de karensdagar som anges i 27 a §.

LRF är positivt till förslaget och anser att de med karenstid på 7, 14, 30, 60 eller 90 dagar informeras om att anmäla detta om behovet av längre karens kvarstår. Vi utgår även från att det tidigare lagda förslaget om borttagande av 55 års gränsen för karensval kommer att genomföras.

Förslag: En ändring avseende avgiftsuttaget vid grundkarens föreslås.

LRF ifrågasätter ändringen och anser att den i detta skede bör lämnas oförändrad. Se avsnitt 3.7.

Förslag: Bestämmelserna om karenstid och ändring av egenavgift vid grundkarens föreslås träda i kraft den 1 juli 2023. I övrigt föreslås ett ikraftträdande den 1 januari 2024. Äldre föreskrifter gäller fortfarande ersättningsfall som påbörjats före lagens ikraftträdande.

LRF anser att bestämmelsernas ikraftträdande bör kunna verkställas snabbare.

2.12.3 Utkast till förslag till förordning om beräkningsunderlag av sjukpenninggrundande inkomst av annat förvärvsarbete

1§ I denna förordning ges kompletterande föreskrifter till socialförsäkringsbalken. De uttryck och bestämmelser som används i förordningen har samma betydelse som i denna balk.

2§ I förordningen finns bestämmelser om beräkningsunderlag av sjukpenninggrundande inkomst för näringsidkare med inkomst av näringsverksamhet. Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

LRF är positivt till förslaget.

2.12.4 Definitioner

Förslag: Som inkomst av annat förvärvsarbete ska räknas inkomst av aktiv näringsverksamhet enligt 2 kap. 23 § inkomstskattelagen (1999:1229). Med beslut om slutlig skatt avses beslut fattade med stöd av 56 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229)

Förslag: Försäkringskassan ska vid fastställande av sjukpenninggrundande inkomst tillämpa den regel som ger det högsta beräkningsunderlaget enligt 25 kap. 6 a § andra och tredje stycket socialförsäkringsbalken.

5§ Den försäkrade har rätt att som alternativ till huvudregeln begära att beräkningsunderlaget för den sjukpenninggrundande inkomsten sak beräknas utifrån inkomsten av aktiv näringsverksamhet enligt senaste beslutet om slutlig skatt kompletterat med underlag avseende tiden därefter.

6§ Det åligger den försäkrade att förse Försäkringskassan med underlag avseende tid efter senast fastställda taxering. Underlaget kan bl.a. bestå av inlämnad deklARATION som ännu inte beslutats, en resultatrapport som är färdig eller i det närmaste färdig, revisionsintyg, utdrag ur bokföring, årsredovisning eller annan handling som utvisar beräknad inkomst för framtiden.

Förslag: Jag föreslår ett ikraftträdande den 1 januari 2024. Äldre bestämmelser ska gälla för ersättningsperioder som inträffat före ikraftträdandet.

LRF är positivt till förslaget men anser att ikraftträdandet bör kunna tidigareläggas.

3.7 Överväganden och förslag

Förslag: Den grundläggande karensen för en försäkrad med inkomst av näringsverksamhet ska vara 1 dag. Det ska även fortsättningsvis vara möjligt att välja en karenstid på 7, 14, 30, 60 eller 90 dagar.
Sjukförsäkringsavgiften för grundkarensen höjs från 3,64 procent till 3,76 procent.

Bedömning: För att säkerställa att reglerna är ändamålsenliga bör förslaget tillsammans med reformen 2013 utvärderas ett par år efter ikraftträdandet.

LRF tillstyrker att grundkarensen ändras till 1 dag och att det är fortsatt möjligt att välja en karens på 7, 14, 30, 60 eller 90 dagar. Detta understryker även behovet av att genomföra lagstiftningsförslaget från delbetänkandet (SOU 2020:65) om att ta bort åldersgränsen 55 år som bortre gräns för möjligheten att kunna välja kortare karenstid i sjukförsäkringen samt att inte införa någon annan åldersgräns för att fritt kunna välja karenstid i sjukförsäkringen.

LRF anser att beräkningarna av sjukförsäkringsavgiften inte beaktat att en mycket stor andel av de enskilda företagarna är ensamföretag och bedriver verksamheter som inte går att pausa, t.ex. kräver både djurskötsel och odlingar sin kontinuerliga skötsel och att det på kort sikt är mycket svårt att få fram ersättare som kan genomföra driften vid sjukdom. Det kvarstår alltså ett behov av att sköta om verksamheten också vid sjukdom. Misstanken om att förmånen skulle kunna missbrukas och därmed leda till ökade kostnader är därför inte befogad vad avser dessa företagare. Förslaget till ökad avgift kan mot denna bakgrund ifrågasättas varför LRF förordar därför att avgiften inte höjs förrän det visat sig att kostnaderna verkligen har ökat. I annat fall blir det ett fortsatt överuttag av avgiften som inte står i proportion till de verkliga kostnaderna.

LRF delar utredarens synpunkt att förslagen bör utvärderas när de genomförts.

4.8. Överväganden och förslag

Bedömning: Det bör göras en översyn av reglerna om karens och sjuklön för egenföretagare och för företagare som är anställda i sitt eget aktiebolag. Syftet med översynen bör vara att utreda hur reglerna kan göras mer neutrala mellan olika företagsformer.

LRF delar utredarens bedömning och vill uppmärksamma på att det sedan tidigare finns utredningsförslag att bygga vidare på.

5.5.1 Månadsvis utbetalning av kostnader för sjuklön

Bedömning: Regeringen bör i den föreslagna översynen av lag (1991:1047) om sjuklön som ett snabbspår utreda och ge Försäkringskassan förutsättningar att vid utgången av varje kalendermånad kunna besluta om ersättningens storlek för kostnader för sjuklön.

LRF delar utredarens bedömning.

5.5.2 Företagare och a-kassa

Bedömning: Regeringen bör överväga om att de regler som gällt under pandemin avseende vilka åtgärder som får företas i ett företag utan rätten till a-kassa går förlorad permanentas.

LRF delar utredarens bedömning.

6.3 Samordnat inkomstunderlag

Bedömning: Beräkningen av inkomstunderlaget i arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen bör samordnas.

LRF delar utredarens bedömning.

6.4 Tillgång till arbetsmarknadsutbildningar

Bedömning: det bör övervägas om Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar ska vara tillgängliga även för personer inskrivna med företag.

LRF delar utredarens bedömning.

6.5.1 Friskvård

Bedömning: Reglerna om exempelvis friskvårdsbidrag bör ses över så även egenföretagare ges rätt till avdrag för friskvård m.m.

LRF delar utredarens bedömning. LRF har tidigare framfört detta förslag ett antal gånger och ser det som en självklar del i samhällets ambitioner om förebyggande hälso- och friskvård att även egenföretagare ska ha rätt till avdrag för sin friskvård m.m.

6.5.2 Rehabilitering och partiell sjukskrivning

Bedömning: Tillämpning och regelverk avseende företagares partiella sjukskrivning och rehabilitering bör ses över i syfte att underlätta och stödja företagare i rehabiliteringsprocessen.

LRF delar utredarens bedömning.

6.6 Information och vägledning

Bedömning: Försäkringskassan, Tillväxtverket och Skatteverket bör få i uppdrag att ta fram anpassade informationsinsatser som kan ge stöd och vägledning när det gäller regler och allmänna villkor i socialförsäkringssystemet som rör företagare.

LRF delar utredarens bedömning.

6.7 Statistik

Bedömning: Försäkringskassan bör i sin återsrapportering till regeringen redovisa statistik över användningen av olika delar av socialförsäkringen uppdelat på anställda, egenföretagare och anställda i eget aktiebolag.

LRF delar utredarens bedömning.